

Noen utvalgte saker

Møte med fylkeskommunene

Einar Lunde

Gardermoen 24. januar 2017

Sårbarhetsutvalget

NOU Norges offentlige utredninger 2015: 13

Digital sårbarhet – sikkert samfunn

Beskytte enkeltmennesker og samfunn i en digitalisert verden

Digitale sårbarheter – noen typiske trekk

- Feilforplantning er momentant og uoversiktlig
- Tjenesteproduksjon på tvers av «alt»
 - Sektorer
 - Landegreenser
 - Regelverk og jurisdiksjon

Kjennetegn ved digitale verdikjeder

- For dem som utvikler en tjeneste på toppen av slike verdikjeder er det svært utfordrende å skaffe seg oversikt over hvilke sårbarheter tjenesten er eksponert for lenger nede i verdikjeden
- Enkelte tjenester befinner seg i bunnen av svært mange slike verdikjeder, de kjenner heller ikke verdiene de bærer

Påstander

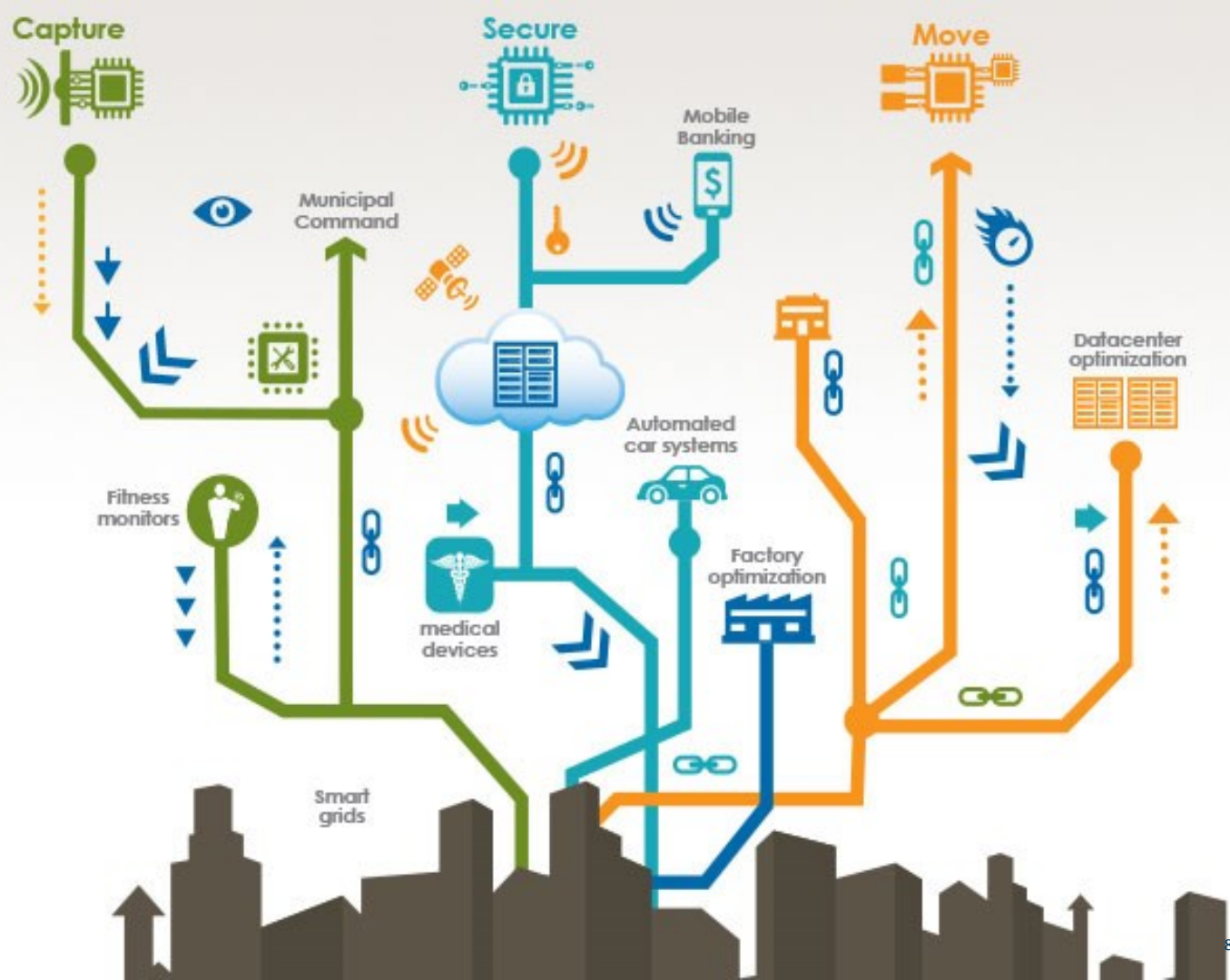
- Ingen sektor kan kontrollere sin egen digitale sårbarhet alene – alle arver sårbarheter fra andre sektorer
- Få land kan kontrollere sin egen digitale sårbarhet alene – de aller fleste arver sårbarheter fra andre land

Trender som påvirker sårbarhetsbildet

- Digitaliseringen av samfunnet
- Økt regnekraft, store datamengder og stordataanalyse
- Tingenes Internett
- Automatisering av hverdagen og arbeidslivet
- Skytjenester
- Sosiale medier

Alt som *kan*
på nett *skal*
på nett.

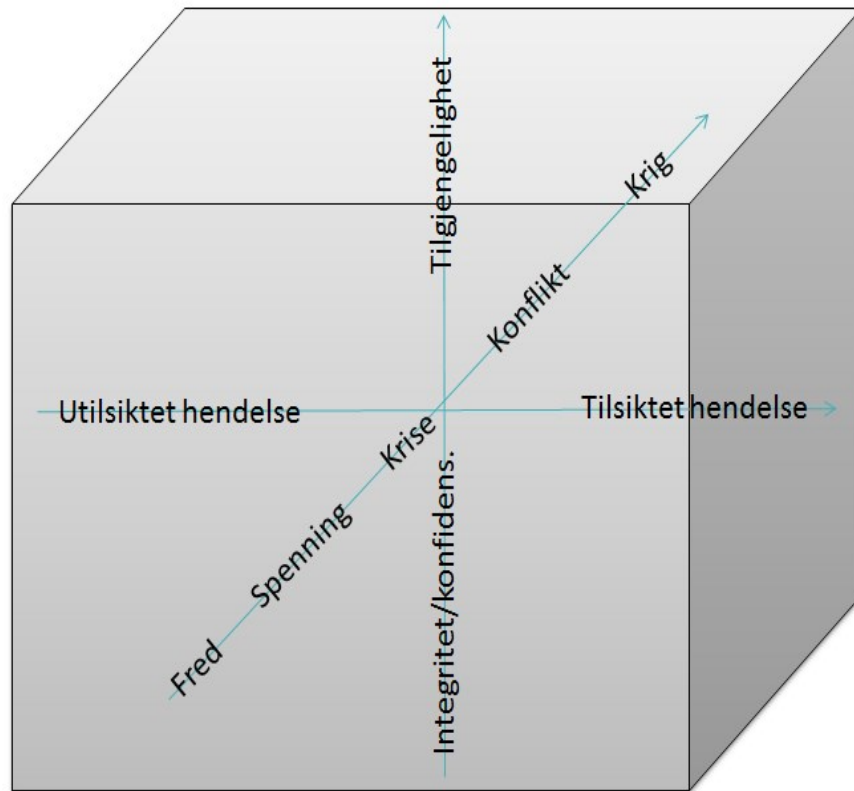
Hva når alt
som kan
kobles
sammen,
kobles
sammen?

EkomROS

Tema 2016:

- Nasjonal sambandsinfrastruktur og sentralisert tjenesteproduksjon – fra fysiske til logiske nett
- Kompleks utstyrsporfølje
- Utkontraktering og internasjonalisering

Risiko for potensielle uønskede hendelser

ID	Ønsket hendelse	Risiko	Usikkerhet
H2	Konfigurasjonsfeil i landsdekkende IP-nett	Moderat/høy	Høy
H3	Utpressing av nøkkelressurs – sabotasje transportnett	Moderat/høy	Høy
H8	Utpressingsforsøk mot ISP - skadevare	Moderat/høy	Høy
H12	Kartlegging av norsk kritisk infrastruktur	Moderat/høy	Høy
H1	Multipel transmisjonsfeil i transportnett	Moderat	Høy
H4	Fiberbrudd Svalbard og Finnmark	Moderat	Moderat
H5	Strømsvikt på kritiske anlegg i Oslo	Moderat	Moderat
H6	Signaleringsstorm i landsdekkende mobilnett	Moderat	Lav
H7	Sikkerhetshull i VoLTE	Moderat	Høy
H13	Ressursproblemer - entreprenør	Moderat	Høy
H14	Ressursproblemer - leverandør	Moderat	Moderat
H15	Overvåkning via nett i utlandet	Moderat	Høy
H9	DNS-angrep	Lav/moderat	Lav
H10	Kompromittering av sertifikatutsteder	Lav/moderat	Lav
H11	Bortfall av GPS	Lav/moderat	Lav

Nasjonal autonomi

- Bør Norge ha mulighet til å produsere alle ekomtjenester uten avhengigheter til andre land?
 - i tilfelle i hvilke situasjoner?
 - hvilke forberedelser må til?

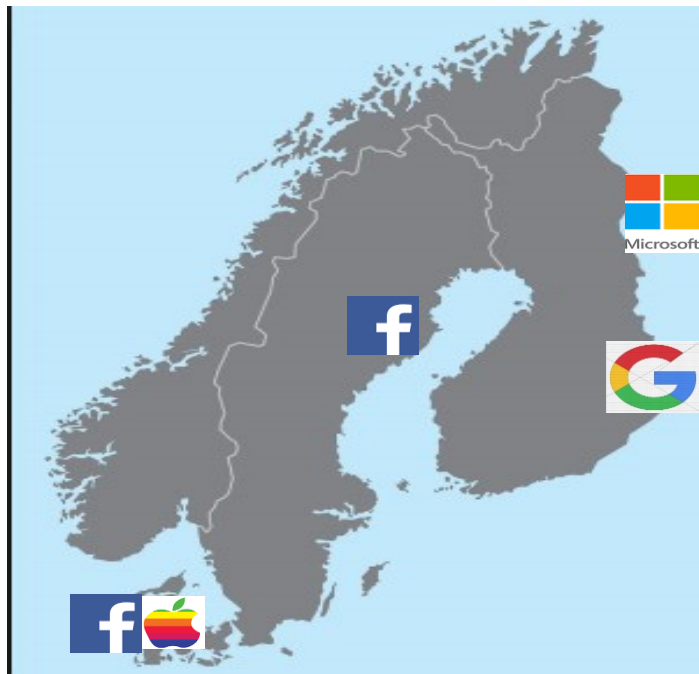
Data Center i Hafnarfjordur på Island, foto: Reuters/Sigtryggur Ari

- Norge er Europas digitale utpost

– Norge og Vestlandet har alle forutsetninger for å skape et nytt bærekraftig industrieventyr basert på norsk fornybar energi. Det vi mangler er fiberforbindelser.

MENINGER 02.06.2016 | AV JANNICKE HILLAND

Kampen om de store datasenteraktørene

Tilbakemeldinger fra datasenteraktørene

- Fibermarkedet i Norge er uoversiktlig
- For få uavhengige fiberforbindelser i Norge og ut av landet
- Prisene for leie av fiberkapasitet er for høy
- Mangel på langdistanse mørk fiber

Etterspørsel etter mørk fiber og flere føringsveier

Facebook i Sverige

Digiplex i Oslo

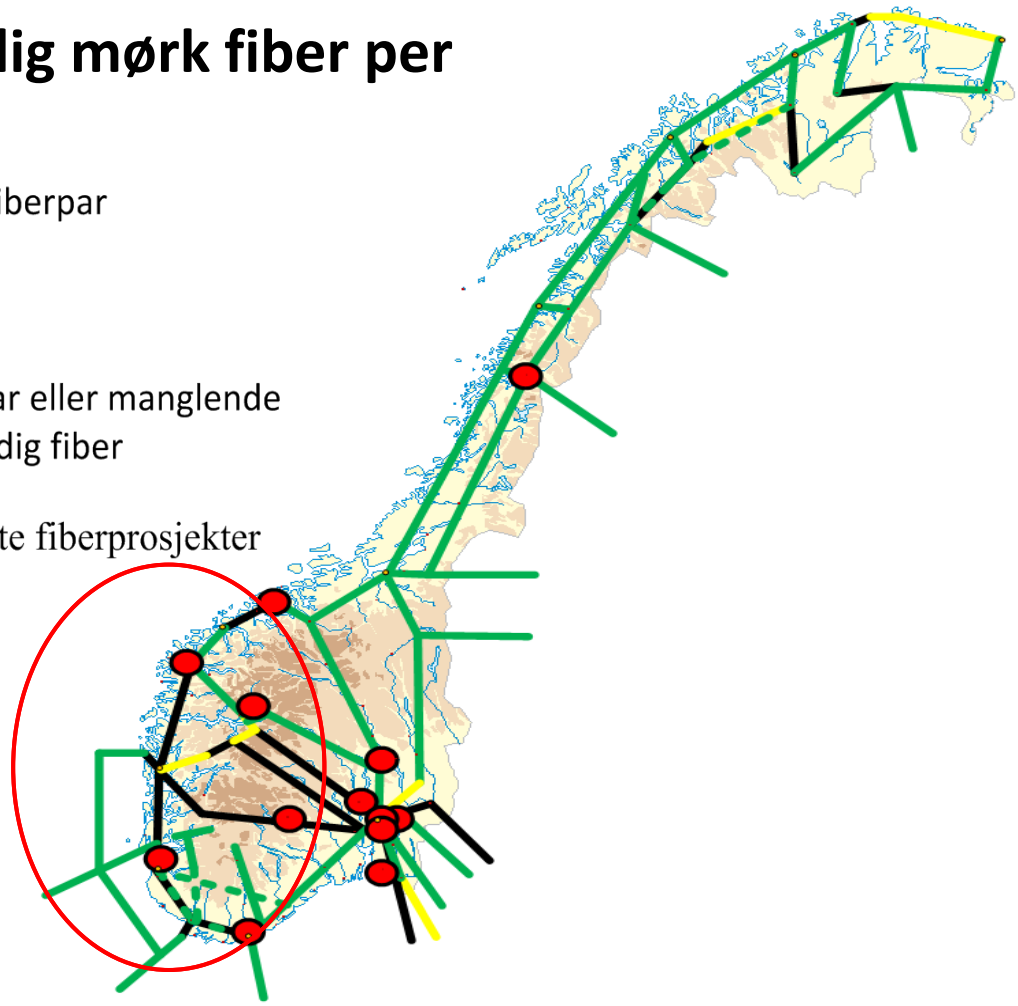

- De aller største etterspør langdistanse mørk fiber, minst tre uavhengige føringsveier og transmisjon fra flere tilbydere
- De fleste andre datasenterkundene klarer å dekke sitt transmisjonsbehov ved å leie en eller flere bølgelengder fra tilbyderne
- Ønsker 2-3 føringsveier
- Generelt tilbakemelding fra datasenteraktørene om behov for flere føringsveier nasjonalt og alternative ruter utenom Sverige til utlandet

Oversikt over tilgjengelig mørk fiber per september 2016

- Flere enn 5 ledige fiberpar
- 1-4 ledige fiberpar
- Ingen ledige fiberpar eller manglende opplysninger om ledig fiber
- Planlagte / igangsatte fiberprosjekter

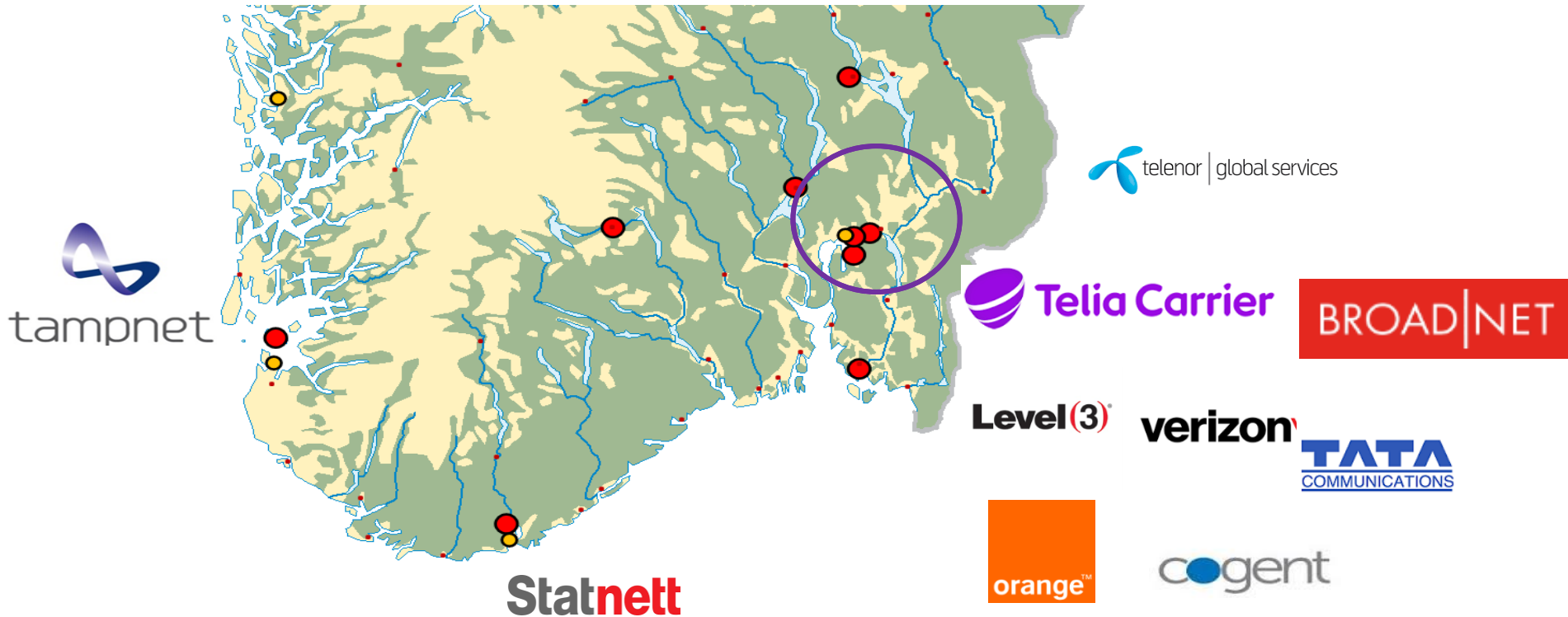

Flere føringsveier ut av landet ut fra et sikkerhets- og sårbarhetsperspektiv?

- *Konsentrasjonen av fiberføringene mot utlandet gjør den sårbar overfor brudd. Problem? **Ja***
- *Trafikk mot utlandet er underlagt et enkelt lands jurisdiksjon. Problem? **Ja***
- *Trafikk som går via Sverige kan avlyttes. Problem? **Nei***

Markedet for transmisjon

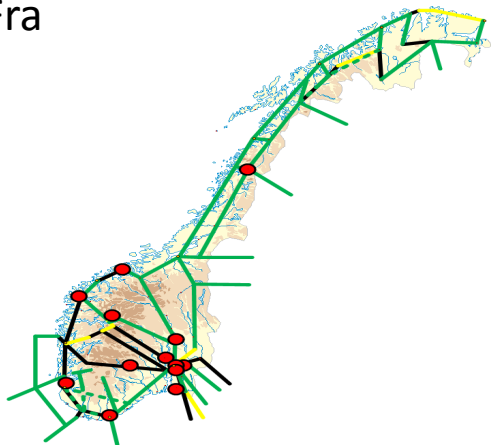
Utvalgte tiltak

Nasjonalt målbilde for grunnleggende ekeinfrastruktur

Tiltak:

Definere et nasjonalt målbilde for grunnleggende ekeinfrastruktur som ivaretar dagens og fremtidige krav til sikkerhet og robusthet, og som samtidig møter behovene til datasenterindustrien

Fra

Til

Sammenkobling av lokale/regionale fibernett

Tiltak:

Legge til rette for sammenkobling av lokale/regionale fibernett for å oppnå flere gjennomgående langdistanse fibertraseer.

Bedre tilgjengeliggjøring av statlig fiber og føringsveier

Tiltak:

Sørge for at fiber og føringsveier som statlige selskaper disponerer, blir lettere tilgjengelige for tilbydere av transmisjon og dataindustrien, og sørge for at statlige selskaper legger ekstra trekkerør og /eller fiberkabler utover eget behov når større fornyings- eller oppgraderingsarbeid utføres

The logo for Statnett, featuring the word "Stat" in grey and "nett" in red, with a mouse cursor pointing to the letter 't' in "Stat".The logo for Nye Veier, featuring a large teal letter 'N' and the text "Nye Veier" in red and teal.

Jernbaneverket

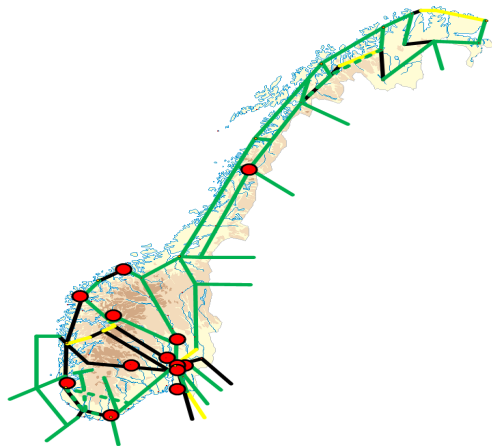

Statens vegvesen

Flere føringsveier til utlandet

Tiltak:

Bidra til bedre utnyttelse av eksisterende utlandsforbindelser og eventuelt realisering av nye utbyggingsprosjekter

- A. Ta i bruk det som er (Statnett og Tampnet)
- B. Bidra til nye utlandsforbindelser

Alle eggene i samme kurv?

Regjeringen vil:

- At ekomyndigheten skal vurdere virkemidler som legger til rette for etablering av landsdekkende og reelle alternativer for transportnetjenester for å styrke den nasjonale ekinfrastrukturen.
- At ekomyndigheten skal utrede hvordan de ulike landsdekkende nettene på best mulig måte kan utnyttes til å styrke robustheten i den totale nasjonale ekinfrastrukturen.
- At ekomyndigheten og relevante bransjeaktører skal utrede behovet og alternative løsninger for å etablere flere sambandslinjer mellom Norge og utlandet.

